

מלחמת ששת הימים היא המופת

אלוף (מיל') ישראל טל*

אנחנו מציינים היום 25 שנה למלחמת ששת הימים. מלחמת הניצחון הגדול בתולדותינו.

ששת ימי המלחמה היו עבור השריון ימי השיא, שסיימו תהליך ארוך של פעילות מבצעית ואימונים, שהחל שלוש שנים קודם לכן, במסגרת "המלחמה על המים".

כאשר הפעלנו את מוביל המים הארצי והתחלנו לשאוב את מי הכנרת, החליטו הערבים להטות את מקורות הירדן כדי למנוע מישראל את המים. הם ידעו, שאין בכוחם לצאת למתקפה נגדנו במגמה להרוס את מוביל המים שלנו, ולכן החליטו לבצע את זממם בדרך זו של הטיית המקורות. הם שיערו, שלישראל לא תהיה ברירה אלא להשלים עם הטיית הירדן – או לצאת למלחמה נגדם. הם חשבו, שעל אף שאין הם חזקים דיים לצאת למלחמת התקפה נגד ישראל, הם חזקים די כדי לעמוד נגדה במלחמת הגנה.

ניצבנו, לכאורה, בפני הברירה לנהל מאבק מדיני חסר סיכויים כמעט, במגמה לסכל את התכנית הערבית, או לצאת למלחמה יזומה בקנה מידה מלא.

היו אלה גיסות השריון, שהציעו לעקוף את הדילמה ולסכל את האסטרטגיה הערבית באמצעות תותחי הטנקים, להפוך את היוצרות ולהעמיד את הערבים בפני הברירה: להתקפל ולסגת מהניסיון לנשל את ישראל מן המים – או לצאת למתקפה צבאית נגדנו.

גיסות השריון הם שהעניקו בדרך זו לישראל את הפתרון האסטרטגי, והם גם שביצעו אותו. בשורה של

קרבות אש השמיד חיל השריון, בכוח תותחי הטנקים שירו לטווחים ארוכים, את ציוד ההטיה הערבי ואת הטנקים הסוריים שחיפו עליו.

לסורים לא היתה ברירה. הם הרחיקו את ציוד ההטיה למרחק של 20 ק"מ מהגבול עם ישראל, ואז תקפנו עם מטוסים. הסורים הזניקו את מטוסייהם נגד מטוסי חיל-האוויר, ובקרב אוויר שהתפתח היפלנו שישה מטוסי קרב סוריים. מטוסינו רדפו אחר המטוסים הסוריים עד לדמשק. היה זה באפריל 1967.

כך בא לסיומו הניסיון של מדינות ערב להטות את מקורות הירדן.

קרבות האש של הטנקים, הפלת המטוסים הסוריים, הצהרות תקיפות שהשמיעו מנהיגים בישראל והסתה פרועה של ברית-המועצות, שדירבנה את הערבים למלחמה – גרמו להסלמה צבאית, לריכוז כוחות ערביים ולקריאת תיגר מלחמתית מאיימת על ישראל.

ב־14 במאי 1967 החלו כוחות מצרים לנוע לתוך סיני, והחל תהליך ריכוז כוחות האויב וקידום לעמדות התקפה. צבאות מצרים, סוריה וירדן היו גדולים ומצוידים היטב ביבשה, באוויר ובים. ב־16 במאי תבעו המצרים מכוח החירום של האו"ם להסתלק מן הגבול, וב־18 במאי תבעו ממנו להסתלק מסיני לחלוטין. באותו יום עצמו פורסמה פקודת היום של מפקד הכוחות המצריים בסיני. בין היתר נאמר שם:

"כוחותינו נכונים בהחלט לשאת את המלחמה אל מעבר לגבולותיה של מצרים. המורל גבוה, כי זה היום שציפו לו – לפתוח במלחמת קודש, כדי להחזיר את הארץ השדודה לבעליה... הלוחמים שואלים מתי עומדת

* עוזר שר הביטחון. הדברים נישאו בעצרת שנערכה ב־28 במאי 1992 באתר השריון בלטרון.

מלחמת הקודש להיפתח. ואכן, הגיעה השעה להיענות למשאלה זו.

ב-22 במאי החליטה מוצרים לסגור את מצרי טיראן ולהטיל הסגר ימי על ישראל. ב-25 במאי הודיע רדיו קהיר, כי החלטתו של העם הערבי איתנה ונחושה, למחות את ישראל מעל פני המפה ולהשיב את כבודם של ערביי פלשתינה.

למחרת, ב-26 במאי, הכריז נאצר: "העם הערבי רוצה בקרב. אם נאסור קרב – ננצח ונכבוש. סגירת המצרים משמעותה עימות. לאחר שנקטנו צעד זה, מן ההכרח כי נהיה מוכנים לערוך מלחמה טוטאלית עם ישראל." חסנין הייכל, שופרו של נאצר, כתב באותו יום ב"אל-אהראם", שאין כל ברירה אלא התנגשות מזוינת בין הקהילה הערבית המאוחדת לבין האויב הישראלי. זו הפעם הראשונה, שהאתגר הערבי מכון לשנות עובדה קיימת ולהציב במקומה עובדה אחרת.

ב-28 במאי 1967 הודיע נאצר במסיבת עיתונאים, כי בכוחם של המצרים להחזיר לקדמותו את המצב אשר היה קיים לפני שנת 1948. כלומר, למחוק את ישראל מעל פני המפה. וב-30 במאי הוא הכריז, כי צבאות מצרים, ירדן, סוריה ולבנון ערוכים לאורך הגבולות, ומאחוריהם עומדים צבאות עיראק, אלג'יריה, כוויית, סודאן והאומה הערבית כולה... הערבים נכונים לקרב – אמר נאצר – שעת ההכרעה הגיעה.

השליטים הערביים וההמונים במדינות ערב, האספסוף והמשכילים כאחד, קראו להשמיד את ישראל, ורחובות הבירות הערביות מלאו בהמונים צוהלים, שחגגו אחוזי טירוף ואקסטזה את סופנו הקרב.

הממשלות והעמים האחרים לעומת זאת, נדו לנו וריחמו עלינו. גם הם, כמו האספסוף הערבי, חשו שהם ניצבים על-פי קברה של ישראל, שרק אתמול, 19 שנים קודם לכן, ניצבו על ערש לידתה.

אף מדינה בעולם ושום גורם במערכת הבינלאומית לא נקף אצבע, ולא התכוון לעמוד בפרץ ולהיחלץ לעזרה. למה שזכה אפילו שבט הנפט הכווייתי במלחמת המפרץ ב-1991, לא זכינו אנחנו אז, לא רק מכיוון שאין לנו נפט, אלא מכיוון שהיהודים הם עם לבדד ישכון. הסכנה הקיומית שניצבנו בפניה הוכיחה שוב, שבעוד על עמים אחרים נגזר לעתים להילחם על החירות, עלינו נגזר להילחם גם על החירות וגם על עצם הקיום הפיסי והלאומי.

הערבים האמינו, כי בכוחם לחסל את ישראל. הם התגודדו יחד ונערכו על גבולנו, בוטחים בעצמם ושואפים לקרב, אחוזי רוח תזזית ושנאה. נוכח האיום, לא חיכינו שקציני המודיעין יגידו מה לעשות. ראש הממשלה ושר הביטחון, לוי אשכול והרמטכ"ל יצחק רבין, קראו את העם לדגל.

מול פני הסכנה התעלה הציבור בארץ. תחושת אחדות הגורל קירבה את הלבבות. רוח של אחווה שררה בתוכנו,

וישראל היו ערבים זה לזה עד כלות. העם התלכד, קמה ממשלת אחדות ומנחם בגין, מנהיג האופוזיציה, הצטרף לממשלה. משה דיין, גיבור "קדש", היה לשר הביטחון. העם המאוחד התעשת, ורוח הקרב שפיעמה בשורות הצבא התפשטה והיתה לנחלת הכל.

ואז, לפני 25 שנה, ידענו יחד את שעתנו היפה כלוחמים: יצאנו לקרב – הסתערנו לחיים ולמוות. הכרענו את האויב – יכולנו לרוחו, לצבאו ולשטחו.

עשר שעות לאחר שהחלה המלחמה, ב-5 ביוני 1967, לא היה קיים עוד חיל האוויר המצרי, ויחידות השריון של אוגדת הפלדה ניצבו בשערי בירת סיני – אל-עריש.

יצרנו תקדים היסטורי בדברי ימי המלחמה המודרנית הניידת והמשוריינת: תוך עשר שעות ערכנו שני קרבות הבקעה, והתקדמנו תוך לחימה לעומק 70 ק"מ. חיל האוויר, האוגדות, חטיבות השריון וחיל הרגלים של ישראל הסתערו, ובשמי מצרים, ירדן וסוריה ובשדות הקרב של סיני, יהודה, שומרון ורמת-הגולן, הוכרע לחסד גורלה של ישראל, ושוחררה ירושלים.

לוחמינו, שנפלו ונפצעו במלחמה, נתנו לישראל את החיים. והמנהיגים הערביים נתנו חורבן ומוות לצבאם ולעמם.

בשנים שקדמו למלחמה שקד המטכ"ל של מלחמת ששת הימים, בראשותו של הרמטכ"ל רב-אלוף רבין, על טיפוח עוצמתה הצבאית של המדינה, ושיכלל וקידם את זרועות צה"ל וחילותיו בכל התחומים. גם חיל השריון חושל והתעצם בתקופה זאת.

עוד במלחמת העצמאות גילו לוחמי החיל גבורה, ויחידותיו זכו להצלחות, אך ביסודה היתה מלחמת העצמאות מלחמת חיל רגלים. רק במערכת "קדש" היה חיל השריון לחיל ההכרעה. בין "קדש" למלחמת ששת הימים גדל חיל השריון והתפתח, והיה לחיל הגדול ביותר בצבא היבשה, מבחינה כמותית ואיכותית כאחד. זאת במידה רבה בזכות הניסיון שנרכש במבצעי ביטחון שוטף, דוגמת הפשיטה על סמוע, ובקרבות האש במלחמה על המים ועל עיבוד השטחים המפורזים.

החיל הגיע בימים ההם לשלמות בתחומי הניידות, עוצמת האש ותורות הלחימה החיליות והרב-חיליות. כאשר פרצה המלחמה, אסרו האוגדות והחטיבות המשוריינות הבינ-חיליות את קרבות היבשה. הן השמידו, יחד עם חיל האוויר וחטיבות הח"ר המעולות, את צבאות מצרים, ירדן וסוריה ואת חילות המשלוח הערביים, שחשו לעזרתן.

במרכז של המלחמה ביבשה עמדו הטנקים, וחיל השריון הוא שנשא את המתקפה והתמרון.

הוא החיל אשר תנופת לחימתו נמשכת ברציפות מן ההתחלה ועד הסוף, ואשר לוחמיו מתמידים בקרב ללא הפסקה, גם כאשר הטנקים שלהם בוערים ומתפוצצים תחתיהם, עד שהם מכריעים את האויב.

החיל הרבי-חילי, אשר מקפל בתוך עוצבותיו את כל חילות היבשה ומעניק להם ניידות, תעוזה, כוח הלם וקצב שריון.

החיל המאציל את תודעת התמרון ואת רוח השריון על שאר החילות הלוחמים תחת דגלו.

החיל שעושה את מלחמות ישראל, החיל של החשופים בצריח בכל מערכות צה"ל.

החיל הלוחם לחיים ולמוות, ותוך שהוא שועט ונשחק הוא מרסק את מכונת המלחמה של האויב ומושיע את ישראל.

החיל המהלך אימים, ואשר את ערכו המלא מכיר, אל נכון, רק האויב החוזה אותו על בשרו – חיל החילות!

במלחמת ששת הימים התמזגו יסודות העוצמה הצבאית הישראלית: תחושת אחדות הגורל ואחדות המטרה שפיעמה בעם הניעה את הלוחמים, ולהט הקרב של החיילים הסדירים – של הנוער – השתלב בניסיון הקרבי ובשיקול הדעת של אנשי המילואים. האומץ, כוח המחץ והמיומנות המקצועית של אנשי השריון חברו לרוח הלחימה של הצנחנים וללחימה ההירואית של הטייסים.

אנחנו מתבוננים היום בערגה אל עברנו ומקווים, שנדע שוב אותה התעלות, אותה תחושת אחדות הגורל והאחוה היהודית והישראלית, שידענו לפני עשרים וחמש שנה.

צה"ל הוכיח אז, כי מלחמה כזאת יש לאסור עד חורמה, עד להשמדתם המלאה של גיסות האויב, באופן שעוצבותיו לא תוכלנה לתפקד עוד ולמלא את ייעודן. היתה זו מלחמת קיום בעליל, אשר אחוות לוחמים, עוצמת מוטיווציה, ווירטואוזיות מקצועית, ומעל הכל, גבורת הלוחמים – הם שאיפיינו אותה. צה"ל השיג ניצחון מלא וחד-משמעי בששת הימים, והחזיר את כושר ההרתעה במלואו למדינת ישראל.

בעקבות המלחמה התפתחה מחלוקת מרה וקשה בעם על המטרות הלאומיות. המחלוקת נסובה ביסודה לא רק על ביטחון, אלא על התכלית והייעוד של מדינת היהודים ועל נפשה ודמותה של ישראל.

הלקח החשוב של מלחמה זו ומה שבא אחריה הוא, שעלינו להפעיל אגרוף פלדה בבואנו להעמיד את אויבינו במקומם, ולגלות נדיבות וגדולה בבואם לדבר אלינו שלום.

אנו מצווים לנצח בתהליך הארוך של ההתמודדות עם תוצאות מלחמת ששת הימים.

הצלחנו לנצח בשדות הקרב של יוני 1967, ושומה עלינו להשכיל ולקטוף את פרי הניצחון היהודי ההיסטורי הגדול הזה, ולנצח בקרב על הביטחון והשלום.

מלחמת ששת הימים היא המופת, וראוי לה שכך תהיה – אל נאזין לאלה המגוללים עליה ועל תוצאותיה את אשמת המצוקות הלאומיות שלנו. תהליך היסטורי

הוא נתון, ואילו ההבנה וההשתתפות בעיצובו, תוך כדי ניסיון להשפיע עליו בין המלחמות, הן בחירה. אין סילוף גדול מתליית קולר הכישלון בהצלחה.

לפני עשרים וחמש שנים לא היינו פאסיוויים: כאשר התייצב האויב בשערינו – נחלצנו לקראתו.

כאשר כבד האיום עלינו – נטלנו את היוזמה, ביבשה, באוויר ובים.

כאשר כפה האויב מלחמה, אשר הסיבה היחידה לה היתה עצם אי ההשלמה עם קיומנו – אסרנו מלחמה, אשר לא היתה צודקת ממנה מעולם.

זכרם של לוחמינו אנשי השריון, וזכר חבריהם מכל זרועות צה"ל וחילותיו, אשר חיו בגבורה ומתו בקדושה, וזכר מלחמתם – מלחמת ששת הימים – יהיו לנו תמיד למופת.